

PEI TSARI N PÄI VÄKODI N

VARHAI SKASVATUSSUUNNI TELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1. PEITSARIN PÄIVÄKOTI	4
1.1 Päivähoidon visio	6
1.2 Tavoitteet lasten kanssa työskentelyyn	6
1.3 Tavoitteet aikuisten väliseen yhteistyöhön	6
1.4 Arvot	7
2. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN	10
2.1 Päiväkoti kasvatusympäristönä	10
2.2 Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa	11
2.3 Perushoito	11
2.4 Lapselle ominainen tapa toimia	14
2.4.1 Leikkiminen	14
2.4.2 Liikkuminen	14
2.4.3 Tutkiminen	15
2.4.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	16
2.5. Sisällölliset orientaatiot	16
3. YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA	20
3.1 Kasvatuskumppanuus	20
3.2 Muu yhteistyö perheiden kanssa	21
4. ERITYINEN TUKI VARHAISKASVATUKSESSA	22
4.1 Tuen tarve ja sen arviointi	22
4.2 Erityisen tuen toteuttaminen ja varhaiskasvatuksen tukitoimet	22

5. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN ERÄITÄ	
NÄKÖKOHTIA	23
5.1 Verkostoyhteistyö	23
5.2 Hoitopolku	24
5.3 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset päiväkodissa	24
6. MUUT YHTEISTYÖTAHOT	25
6.1 Lähikoulut	25
6.2 Seurakunta	25
6.3 Kulttuuri- ja liikunta ym. tahot	26
6.4 Päiväkodissa toteutetut projektit	26
7. LAADUN ARVIOINTI TOIMINNASSA	26
Liitteet	

PEITSARIN PÄIVÄKODIN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Kädessäsi on Peitsarin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelma perustuu valtakunnalliseen Stakesin julkaisemaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Mikkelin kaupungin omaan Varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman tekemisessä ovat olleet mukana koko päiväkodin henkilökunta sekä halukkaat vanhemmat. Kaikille vanhemmille suunnattiin syksyllä 2007 myös kysely heidän toiveistaan liittyen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Suunnitelman kuvituksesta vastaa Paula Liimatainen.

1. PEITSARIN PÄIVÄKOTI

Peitsarin päiväkoti on rakennettu vuonna 1979 ja laajennusosa 1990, jolloin saimme lisätilaa yhden osaston verran sekä uutuutena uimahuoneen. Päiväkoti on alun perin rakennettu 96-paikkaiseksi, mutta ryhmät muodostetaan vuosittain tarpeen mukaan. 1.1.2007 päiväkotimme laajeni yhdellä uudella osastolla, Kujakateilla. Kujakattien osasto toimii erillisissä tiloissa osoitteessa Kappalaisenkatu 3 D (tilapäisesti Kuusirinne 2 C 13). Kujakatit on sisarusryhmä, jossa lasten iät vaihtelevat 1-5-vuoden välillä. Vuonna 2011 lapsimäärämme on 91 lasta viidessä eri ryhmässä. Henkilökuntamäärä toimintavuonna 2011-12 on 22 työntekijää sekä Ruoka- ja siivouspalveluista 3 työntekijää.

Päiväkotimme on auki klo 6.30-17.00 välisenä aikana. Joustamme tarvittaessa molemmista päistä vanhempien työaikojen mukaan.

Päiväkodin päivärytmi kokonaispiirteissään. Rytmistä ei pidetä orjallisesti kiinni, vaan joustetaan eri tilanteiden ja tarpeiden mukaan.

klo 6.30 päiväkoti aukeaa ja lapsia vastaanotetaan päiväkodin salissa

klo 7.30 siirrytään omille osastoille

klo 8.00 (-8.30) aamupala

klo 9.00 toimintaa osastoilla

klo 10.00 ulkoilua

klo 11.00 ruokailu

klo 12.00 esikoulu ja osapäivälästen päivä päättyy

klo 12.15 (-14.00) lepoaika

klo 13.00-14.00 rauhallisia leikkejä salissa niillä, jotka eivät leppä

klo 14.00 välipala, jonka jälkeen vapaa leikkiä tai muuta omaehtoista toimintaa

klo 15.00-17.00 ulkoilua

klo 17.00 päiväkotia suljetaan

Päiväkotimme lapsiryhmät ovat seuraavat:

Mollikollien esikouluryhmä, jossa tänä toimintakautena on 16 esikoululaista.

Henkilökuntana työskentelevät lastentarhanopettaja, KM Pirkko Rahikainen, lastenhoitaja Mirja Laamanen ja ryhmäavustaja Arja Kesänen.

Rytmisten esikouluryhmässä on 11 esikoululaista sekä 11 minieskaria. Ryhmässä työskentelevät lastentarhanopettaja Leena Heikkinen ja sosionomi (AMK) Riitta Valsi sekä lastenhoitaja Minna Summanen ja ryhmäavustajina puolittain Riitta Ihanne sekä Raija Kakriainen.

Musikattien ryhmässä touhuaa 22 3-5-vuotiasta lasta. Heitä pimentävät lastentarhanopettaja Maini Tanninen, lastenhoitajat Tuula Hukka ja Tuula Asikainen sekä ryhmäavustaja Maire Pulkka.

Saundien pienkuntoutusryhmässä on 15 lasta, joiden hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat lastentarhanopettaja Nina Kontulainen, lastenhoitajat Anne Koskinen ja Tarja Niilonen sekä ryhmäavustajana Mervi Suuronen.

Kujakattien sisarusryhmässä on kirjoilla 17 lasta ikävälillä 1-5. Kujakateissa työskentelevät sosionomi (AMK) Päivi Karuvaara-Paunonen, lastenhoitajat Vilma Kärkkäinen ja Tiina Hyrkkänen sekä ryhmäavustaja Kristiina Halinen.

Päiväkodin johtajana toimii Pirkko Rahikainen ja varajohtajana Maini Tanninen. Päiväkodin kiertävänä varahenkilönä toimii lastenhoitaja Anne Koskinen.

Päiväkotimme siisteydestä huolehtii Anne Keituri. Päiväkodin keittiössä valmistavat herkullista ruokaa alusta loppuun saakka keittäjä Sonja Nousiainen sekä keittiöapulainen Rauni Palm. Päiväkotimme on mukana lähiruokaprojektissa. Projektin puitteissa hankimme raaka-aineet paikallisilta tuottajilta, jolloin saamme tarvittavat aineet tuoreina, puhtaina ja tuemme samalla lähialueen tuottajia.

1.1 Päivähoidon visio

Tarjota lasten ja perheiden tarpeista lähtevää, monimuotoista, joustavaa ja laadukasta päivähoitoa ja esiopetusta hyvässä kasvatusilmapiirissä ja toimintaympäristössä.

Henkilöstön hyvinvoinnin ja osaamisen turvaaminen sekä vanhempien kanssa tehtävä tiivis yhteistyö (kasvatuskumppanuus, moniammatillisuus).

Työelämän muutoksiin ja vaatimukseen vastaaminen toimintatapana aluevastuinen tiimityö moduleissa ja yksiköissä sekä verkostoyhteistyö eri hallintokuntien, muiden toimintayksiköiden sekä seutukuntien kesken.

Peitsarin päiväkodissa haluamme tarjota mahdollisimman monipuolista lapsen kehitystä tukevaa toimintaa yksilöllisyys huomioiden.

1.2 Tavoitteet lasten kanssa työskentelyyn

Päiväkotimme on ollut mukana Luustoisen perhe-projektissa ja sen seurauksena kiinnitämme toiminnassamme erityistä huomiota terveelliseen ravintoon sekä riittävään liikuntaan. Haluamme toiminnallamme ylläpitää ja edesauttaa liikkumisen ilon heräämistä lapsissa sekä koko perheessä. Kiinnitämme myös erityistä huomiota hyviin tapoihin, toisten huomioon ottamiseen, erilaisuuden hyväksymiseen sekä yhteisöllisyyteen kasvamiseen. Tärkeäksi näemme myös lasten kasvattamisen omatoimisuuteen ja aktiivisiksi toimijoiksi. Annamme aikaa ihmettelyyn, kummasteluun ja tutkimiseen.

1.3 Tavoitteet aikuisten väliseen yhteistyöhön

Työntekijöiden toiminnassa kiinnitämme huomiota avoimuuteen ja "kiistelystä kulttuurin" kehittämiseen. Kiistelystä kulttuurilla tarkoitamme sitä, että uskallamme olla eri mieltä asioista, mutta silti rakentavalla tavalla pystymme puhumaan ja sopimaan asioista. Tärkeänä pidämme yhteisöllisyyttä työntekijöiden kesken sekä jaettua johtajuutta jolloin jokaisella työntekijällä on oikeus ja vastuu osallistua päiväkodin toiminnan kehittämiseen. Yksi tärkeä mottomme lasten kanssa touhuttaessa ja työntekijöiden kesken on huumori ja leikkimielisyys. Järjestämme yhteisiä juhlia, joihin kaikki myös aikuiset osallistuvat täysipainoisesti.

1.4 Arvot

Peitsarin päiväkodin arvot perustuvat koko Mikkelin päivähoiton arvoihin, joita ovat

- asiakaslähtöisyys
- avoimuus
- kehittämistahto
- yhteisöllisyys

Arvot ovat kaiken toimintamme lähtökohtana sekä ohjaavat käytännön toimintaamme.

Asiakaslähtöisyys

Päiväkodin asiakas on koko perhe; vanhemmille tarjoamme mahdollisuuden töihin menoon tai opiskeluun ja lapselle mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen hoitoon, kasvatukseen ja oppimiseen omien ikätovereidensa seurassa. Pyrimme ottamaan vanhempien toiveita huomioon esimerkiksi hoitoajoissa, ruokavalioissa, yms.

Vanhemmat voivat käännyä päiväkodin henkilökunnan ja päiväkodin johtajan puoleen aina hoitosuhdetta koskevissa asioissa. Toivomme myös, että vanhemmat rohkeasti antavat palautetta päiväkodin toiminnasta yleensä. Päivähoitossa järjestetään kerran kolmessa vuodessa koko kaupungin päivähoitoa koskevat tyytyväisyyskyselyt sekä vanhemmille että lapsille. Järjestämme myös omia pienempimuotoisia kyselyjä väli vuosina. Lasten kanssa keskustelemme päiväkodilla säännöllisesti ja otamme heidän toiveitaan huomioon toimintaa suunnitellessamme.

Päiväkodissamme toteutetaan kasvatuskumppanuutta kaikissa muissa paitsi esikouluryhmissä. Kasvatuskumppani toimii perheen ja lapsen tukena varsinkin hoitosuhteen alkuvaiheessa. Pyrimme siihen, että kasvatuskumppani on hoitosuhteen alussa vähintään kahden viikon ajan vastaanottamassa lastanne aamulla. Vaikka kasvatuskumppani toimii läheisessä yhteistyössä perheen kanssa, ovat kaikki ryhmän aikuiset tasavertaisesti mukana lapsenne hoidossa ja kasvatuksessa. Voitte käännyä lastanne koskevissa asioissa kenen tahansa aikuisen puoleen.

Avoimuus

Päiväkotimme yksi tärkeimmistä arvoista on avoimuus. Pyrimme suoraan ja avoimeen palautteeseen koko päiväkodin sekä myös toistemme toimintaa kohtaan kuitenkin hyvät tavat muistaen sekä jokaisen persoonaa kunnioittaen.

Lasten kanssa toimiessa haluamme luoda sekä fyysisesti että psyykkisesti turvallisen sekä ilmapiiriltään mahdollisimman myönteisen kasvuympäristön. Aikuiset suhtautuvat lapseen samalla kunnioituksella kuin aikuisiinkin kuunnellen ja ottaen heidän

mielipiteensä huomioon. Pyrimme siihen, että lapset pääsisivät mukaan suunnittelemaan, toteuttamaan sekä myös arvioimaan toimintaamme yhdessä aikuisten kanssa. Kyselemme lapsilta säännöllisesti toiveita sekä toteutamme toimintaamme heidän toiveidensa mukaisesti.

Toivomme, että vanhemmat antaisivat sekä myönteistä että rakentavaa palautetta toiminnastamme. Toimintamme on avointa ja jokaisella vanhemmalla on mahdollisuus tulla seuraavaan toimintaamme milloin vain. Toivomme myös, että vanhemmat toisivat omia toiveitaan, ideoitaan ja mahdollisia kehittämissuhteita rohkeasti henkilökunnalle tiedoksi. Tavoitteena on, että pystyisimme keskustelemaan perheiden kanssa kaikenlaisista sekä myönteisistä että myös vaikeista asioista. Päiväkodin henkilökuntaa sitoo vaitiolovelvollisuus, joka koskee kaikkia perheiden asioita. Joka syksy järjestämme koko päiväkodin yhteisen vanhempainillan, johon toivotaan jokaisesta perheestä osallistumista. Tällöin esitellään koko henkilökunta ja myöhemmin omilla osastoilla kerrotaan tarkemmin jokaisen osaston toimintaan liittyvistä asioista.

Jokaisen lapsen tavoitteista järjestetään syksyllä yhteinen keskustelu vanhempien ja henkilökunnan kesken. Yhdessä mietitään ja luodaan ne tavoitteet ja sisällöt toiminnalle, jotka parhaiten auttavat lasta kasvamaan ja kehittymään vuoden aikana. Keväällä järjestetään arviointikeskustelu, jossa katsotaan miten vuosi on mennyt ja onko asetetut tavoitteet saavutettu.

Kehittämistahto

Päiväkotimme toiminta perustuu yhteiseen ymmärrykseen arvoista, perustehtävästä ja toiminnan tavoitteista. Henkilökunta kokoontuu joka syksy suunnittelemaan ja keskustelemaan toiminnastamme, jotta yhteinen ymmärrys ja sitoutuminen mahdollistuisi. Arvioimme toimintaamme säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi haluamme kehittää itseämme ja omaa työtämme kouluttautumalla säännöllisesti. Jokainen työnantajan kustantamaan koulutukseen osallistunut on myös velvollinen jakamaan saamansa tiedon kaikille muille työntekijöille.

Päiväkodille on laadittu toiminnan ohjaukseen tuloskortit, jotka pohjautuvat koko päivähoiton tuloskortteihin ja vastaavasti koko Mikkelin kaupungin organisaatiolle laadittuihin tuloskortteihin (liite 1). Korttien aihekokonaisuudet ovat Talous, Henkilöstö ja uudistuminen, Palvelujen järjestäminen ja tuotantotavat, Asiakas ja kuntalainen sekä Vetovoimainen kaupunki ja maakunta. Tuloskortit käydään henkilökunnan kanssa läpi säännöllisesti syksyllä toiminnan alkaessa sekä kevättalvella. Keskustelussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista, mietitään toimintaa kokonaisuutena sekä mietitään yhdessä mahdollisia muutostarpeita.

Haluamme vanhemmat myös mukaan toiminnan kehittämiseen ja toivomme palautetta toiminnastamme. Jaamme säännöllisesti kotiin tiedotteita toiminnastamme ja joka osastolla on näkyvässä tiedote viikko-ohjelmasta. Toivomme, että vanhemmat lukevat näitä säännöllisesti ja pystyvät tätä kautta osallistumaan ja antamaan palautetta toiminnastamme.

Päiväkodillämme on oma blogi-sivusto, josta löytyy jokaiselle osastolle omat sivut. Blogi-sivuilla päiväkodin työntekijät ja vanhemmat voivat kirjoitella ajankohtaisista asioista ja olla yhteydessä toisiinsa. Sivuilta löytyvät mm. osastojen viikko-ohjelmat, ruokalista sekä muuta tietoa päiväkodin toiminnasta. Jokainen vanhempi saa omat tunnukset, joiden avulla pääsee oman lapsensa osaston sivuille.

Yhteisöllisyys

Hyvin toimivassa työyhteisössä tiedonkulku toimii ja jäsenet tietävät mitä tehdään ja miksi. Asioita valmistellaan yhdessä, niistä keskustellaan ja sovitaan avoimesti.

Päiväkodissamme käydään säännöllisesti keskusteluja henkilökunnan kesken. Keskustelujen avulla saavutetaan yhteinen ymmärrys arvoista, toimintatavoista, kasvatustavoitteista ja yleensä koko päiväkodin toiminnasta. Keskustelujen tavoitteena on paitsi aukoa käsitteitä kaikille ymmärrettävään muotoon myös sitouttaa koko henkilökunta noudattamaan ja toteuttamaan käytännön toiminnassaan yhteisiä sopimuksia. Syksyllä toiminnan alkuvaiheessa kokoontumme joku lauantai iltapäivänä tai 1-2 arki-iltana, jolloin käymme läpi yhdessä talon toimintaan liittyviä asioita. Henkilökunta kokoontuu säännöllisesti kerran viikossa viikkopalaveriin, joissa käsitellään toimintaan liittyviä ajankohtaisia asioita sekä 3-4 kertaa toimintakauden aikana ns. kasvatustalutuksiin. Kaikilla henkilökunnan jäsenillä on oikeus sekä vastuu osaltaan taata päivittäisen toiminnan sujuminen sekä osallistua toiminnan kehittämiseen.

Joka osastolla käydään syksyllä lasten kanssa läpi päiväkodin toimintaan liittyviä sääntöjä sekä niitä asioita, joita kaikkien tulee ottaa toiminnassa huomioon. Osastojen ehdotuksista kootaan sitten päiväkodin ohjeet ja säännöt, joita lapset sitoutuvat noudattamaan omalla allekirjoituksellaan. Vähintään kerran kuussa aikuiset kirjaavat ylös lasten toiveita toiminnan suhteen. Näillä toimenpiteillä halutaan saada lapset mukaan osallistumaan toimintaan sekä kantamaan vastuuta paitsi omasta toiminnastaan myös toisista lapsista.

Pyrimme yhteisöllisyyteen myös muiden alueemme päiväkotien kanssa. Tarvittaessa autamme toisiamme esimerkiksi henkilöstövajetilanteissa. Käymme lähipäiväkodissa tutustumassa heidän toimintaansa erilaisten yhteisten tapahtumien puitteissa.

2. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, jossa yhdistyvät hoito, kasvatus ja opetus. Nämä painottuvat eri lailla riippuen lapsen iästä ja eri tilanteista. Mitä pienempi lapsi, sitä suurempi osa vuorovaikutuksesta tapahtuu hoitotilanteissa. Hyvä hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus edistää lapsen myönteistä minäkäsitystä, ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä kehittää ajattelutaitoja.

Lapsi on luonnostaan utelias ja halukas oppimaan uutta. Lapsi oppii kokonaisvaltaisesti harjoitellen ja toistaen yhä uudelleen uutta asiaa. Oppimisen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat lapsen oma kiinnostus, oppimisenhalu sekä lapsen oma aktiivisuus. Haluamme omalla toiminnallamme luoda myönteisen ilmapiirin oppimiseen ja kannustaa lapsia itse aktiivisesti kyselemään, etsimään ja kokeilemaan uusia asioita

2.1 Päiväkoti oppimisympäristönä

Kasvatus- ja oppimisympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeet sekä toiminnan tavoitteet. Vaikka Peitsarin päiväkoti on tiloiltaan iso, pyrimme siihen, että ympäristö olisi viihtyisä ja turvallinen. Toivomme, että ympäristö herättäisi oppimisenhalun ja uteliaisuuden uutta kohtaan, innostaisi kokeiluun ja kannustaisi lasta toimimaan ja ilmaisemaan itseään.

Lapsilla on oman osaston tilojen lisäksi käytössään yhteiset tilat, joissa he voivat antaa mielikuvituksen lentää ja toteuttaa omia ideoitaan. Osastoissa välineet ja materiaalit ovat lasten ulottuvilla niin, että he voivat vapaasti käyttää tarvikkeita ja työvälineitä omissa touhuissaan sekä myös oppia huolehtimaan niistä.

Iso sali talon sydämessä tarjoaa oivan paikan lasten leikeille, jumppa- ja musiikkihetkille sekä tilan yhteisten juhlien ja tapahtumien pitoon. Saliin on siirretty päiväkodin liikuntamateriaalia, jotka ovat lasten vapaassa käytössä.

Uudistettu päiväkodin piha on laaja ja monimuotoinen tarjoten näin lapsille oivan mahdollisuuden seikkailuun, vapaaseen liikuntaan ja leikkiin. Lähimetsä tarjoaa myös

hyvät mahdollisuudet retkeilyyn, luonnon havainnointiin ja tutkimiseen sekä luonnosta nauttimiseen. Lähiympäristöstä löytyvät sekä hiihtomaastot että luistelukentät.

Hyvä psyykinen toiminta- ja oppimisympäristö muodostuu positiivisesta ilmapiiristä, johon jokainen työntekijä vaikuttaa. Tärkeää on, että aikuisilla on aikaa kuunnella jokaista lasta ja olla aidosti läsnä lapsen maailmassa. Aikuisen vastuulla on luoda kiireetön ja positiivisella tavalla kannustava ilmapiiri. Tärkeäksi koemme myös suvaitsevaisuuden ilmapiirin mottona annetaan kaikkien kukkien kukkia tavallaan. Aikuiset itse toimivat myös mallina lapsille vuorovaikutuksesta ja suhtautumisesta toisiin ihmisiin.

Hyvässä sosiaalisessa oppimisympäristössä korostuu hyvä, läheinen vuorovaikutus sekä lasten että lasten ja aikuisten kesken. Yhteisöllisyyteen kasvaen päiväkodissa opitaan yhdessä kantamaan vastuu asioiden sujumisesta sekä yhdessä kantamaan vastuuta toinen toisistamme.

2.2 Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa

Kieli on vuorovaikutuksen väline, joka kehittyy vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Kieli toimii perustana kaikelle oppimiselle, ajattelulle ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Leikeillä ja saduilla on tärkeä tehtävä lapsen kielen kehitykselle ja maailmankuvan syntymiselle.

Päiväkodin arjessa lasten kielen kehitystä ja sanavarastoa tuetaan päivittäisillä luku- ja satuhetkillä. Päivittäin käytössä ovat myös lorut, riimit, runot erilaiset katselu- ja kuvakirjat. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan tunteitaan ja ajatuksiaan. Lapsia rohkaistaan käyttämään mielikuvitustaan ja kertomaan itse omia tarinoitaan esimerkiksi sadutuksen avulla.

Teemme myös tutustumiskäyntejä lähikirjastoon ja sitä kautta tutustutamme lapsia kirjojen maailmaan. Päiväkodissa on myös käytössä kuukausittain vaihtuva kirjastopaketti.

2.3 Perushoito

Päiväkodissa perushoitotilanteet ovat tärkeitä hetkiä kasvatuksellisessa mielessä ja tavoitteena on että lapsi kokisi ne turvallisina ja kannustavina. Lasta kannustetaan itsenäisyyteen ja omatoimisuuteen ikätaso huomioiden myönteisen vuorovaikutuksen keinoin. Näitä perushoitotilanteita päiväkodissa ovat mm. päiväkotiin tulo- ja poislähtö, ulkoilu, pukeminen/riisuminen, hygienia, päivittäinen lepo ja ruokailutilanteet.

Päivähoitoon tulo- ja lähtötilanteet ovat tärkeitä hetkiä vanhempien ja työntekijöiden tapaamisen ja kuulumisten vaihtamisen kannalta. Toivomme, että vanhemmat saattavat lapsensa henkilökunnan luokse aina hoitoon tultaessa. Näin lapsi saa henkilökohtaisen vastaanoton ja tuntee olevansa tervetullut päiväkotiin. Vanhemmilla ja työntekijöillä on myös mahdollisuus vaihtaa kuulumisia ja tiedonantoja. Aamulla heti päiväkodin auettua lapset vastaanotetaan päiväkodin salissa, jossa lueskellaan, leikitään ja aloitetaan päivä rauhallisessa ilmapiirissä. Omille osastoille siirrytään klo 7.30 jälkeen, jolloin joka osastolle tulee viimeistään oma työntekijä.

Myös poislähtötilanteissa on hyvä, jos vanhemmat ovat yhteydessä työntekijöihin ja saavat näin tietoa lapsen päivän kulusta ja tapahtumista. Iltapäivisin kaikki lapset ovat yhdessä päiväkodin pihalla ja paikalla ei välttämättä ole oman osaston työntekijöitä. Myös silloin on ehdottoman tärkeää, että poislähdöstä ilmoitetaan paikalla olevalle työntekijälle. Lapsille on annettu ohjeet, että päiväkodin portista ei saa lähteä ulos ennen kuin vanhempi on antanut siihen luvan. Vanhempien on myös hyvä huolehtia siitä, etteivät lapset juokse pihalta parkkipaikalle, jossa liikkuu paljon autoja.

Päiväkodissa kiinnitetään huomiota lasten hygienian hoitoon. Lapsia kannustetaan omatoimisuuteen ja annetaan mahdollisuus itse harjoitella siisteyskasvatukseen ja hygienianhoitoon liittyviä asioita. Kätet pestään aina kun tullaan päiväkotiin. Tällä toimenpiteellä yritetään hillitä tartuntatautien leviämistä. Vastaavasti olisi hyvä pestä kätet myös tultaessa päiväkodista kotiin. Kätet pestään päiväkodilla myös aina ennen ruokailua ja tietysti aina tarpeen tullen. Jokaisella lapsella on oma pyyhe, joka vaihdetaan säännöllisesti pari kertaa viikossa. Päiväkodissa ei harjata hampaita ja toivomme, että kodeissa huolehditaan hampaiden pesusta aamuin illoin. Ruokailun jälkeen lapset saavat päiväkodilla xylitolipastillin.

Pukemis- ja riisumistilanteista tehdään kiireettömiä, jolloin lapsi saa rauhassa harjoitella ja oppii asteittain omatoimisuuteen. Aikuiset auttavat ja kannustavat lasta tarvittaessa, mutta oman yrityksen kautta lapset saavat onnistumisen kokemuksia. Lapsia opetetaan myös huolehtimaan itse omista vaatteistaan ja esimerkiksi oman lokeron siisteydestä. Lapset ulkoilevat joka säällä, joten päiväkodissa on hyvä olla sään mukaiset vaatteet. Kuravaatteet, varavaatteet, jumppa-asut, uintivehkeet yms. voi säilyttää päiväkodilla niille varatuissa paikoissa. Lapset käyttävät sisällä sisätossuja. Jotta vaatteet eivät menisi sekaisin, vanhemmat nimikoivat ne.

Ulkoilutilanteet on varattu lasten omaehtoiseen toimintaan. Ulkoilemme lähes joka päivä sillä raitis ilma ja vapaa omaehtoinen toiminta paitsi edistävät

lasten terveyttä tarjoavat myös tilaisuuden monipuolisiin leikkeihin ja liikuntaan. Vanhemmat huolehtivat siitä, että lapsilla on sään mukainen varustus päällään. Päiväkodin uusittu laaja piha on kaikkien osastojen käytössä. Aikuiset valvovat ja huolehtivat lasten turvallisuudesta leikkien aikana. Lasten kanssa keskustellaan etukäteen ulkoiluun liittyvistä säännöistä. Lapset saavat vapaasti käyttää ulkoiluun tarkoitettuja leikkivälineitä, mutta jokaisen velvollisuus on siivota leikin loputtua tavarat oikeille paikoille. Sama sääntö koskee myös kotiinlähtötilanteita.

Lapset saavat päiväkodissamme terveellistä ja monipuolista ruokaa, jota valmistetaan päiväkodin omassa keittiössä. Kujakattien ryhmässä aamu- ja välipalat henkilökunta valmistaa itse, mutta pääruoka tulee I sosta padasta. Ruokailutilanteet toimivat myös opetustilanteina, joissa lapset oppivat hyviä tapoja, omatoimisuutta ja tutustuvat erilaisiin ruokiin. Aikuiset toimivat osastoissa esimerkkiruokailijoina ja omalla esimerkillään kannustavat lasta tutustumaan erilaisiin makuihin sekä opettavat oikeat ruokailutavat. I sommat lapset toimivat ruokailussa itsenäisesti; ottavat ruokaa itse valitsemansa määrän, voitelevat voileivän ja kaatavat juoman itse. Pienemmät toimivat samoin aikuisen avustamana. Päiväkodissa ei ole syömispakkoa, mutta periaatteemme on, että kaikkea maistellaan. Jokaisella lapsella on oma paikka ruokapöydässä ja jokaisen velvollisuus on huolehtia omalta osaltaan ruokarauhasta ja kiireettömästä ilmapiiristä. Keittiöhenkilökunta huolehtii ruuan terveellisyydestä ja monipuolisuudesta. Päiväkodissa käytetään kiertävää kuuden viikon ruokalistaa, jossa toteutuu monipuolinen ravinto. Jos lapsella on allergioita jotka vaativat erillistä ruokavaliota, on vanhempien tiedotettava siitä päiväkodin henkilökunnalle ja tarvittaessa toimitettava siitä lääkärintodistus.

Päivittäinen lepohetki on lapsen kehityksen kannalta välttämätön. Se suo lapselle mahdollisuuden rauhoittumiseen, aikaan omille ajatuksille ja mielikuvitukselle. Koko päiväkoti rauhoittuu klo 12 jälkeen. Lepohetkellä aikuinen lukee satuja, kuunnellaan rauhoittavaa musiikkia ja unohdetaan vähäksi aikaa päivän touhut. Lapsilla on mahdollisuus levätä klo 14 saakka, mutta jos uni ei tule, voi nousta ylös klo 13 alkaen.

Jotta kaikilla olisi kuitenkin mahdollisuus lepoon, lapset ottavat tänä aikana rauhallisia leikkejä omalla osastolla tai päiväkodin salissa.

Myös lapsella on oikeus lomaan, niinpä vanhemman loma-aika on myös lapsen loma-aikaa!

2.4 Lapselle ominainen tapa toimia

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteen eri alueisiin tutustuminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella.

2.4.1 Leikkiminen

Lapselle tärkeää on vapaa ja luova leikki. Aikuisen tehtävä on mahdollistaa leikki antamalla sille riittävästi tilaa ja aikaa. Leikin avulla lapselle kehittyy myönteinen asenne oppimista kohtaan. Leikin avulla lapsen psyykinen toiminta kuten tunteet, huomiokyky, ajattelu ja muisti kehittyvät. Leikki on myös sosiaalinen tapahtuma, jossa lapset saavat iloa vuorovaikutussuhteesta toisten lasten kanssa. Leikki paitsi kehittää mielikuvitusta ja luovuutta antaa myös mahdollisuuden harjoitella erilaisia tapoja, ratkoa ongelmia ja keksiä uusia ratkaisuja.

Päiväkodissämme kaikilla lapsilla on mahdollisuus leikkiin omilla osastoillaan. Päiväkodin yhteinen ”pikkukeittiö” suo oivan mahdollisuuden kotileikkiin. Kauppa-, pankki-, kampaamo-, lääkäri yms. leikkeihin löytyy päiväkodista erilaista materiaalia, jotka ovat lasten käytettävissä. Myös monipuolinen piha leikkimökkeineen suo mahdollisuuden vapaaseen leikkiin.

Musikattien osastolla leikki on ollut erityisen huomion kohteena. Aikuinen on alkuvaiheessa mukana leikissä seuraten ja ohjaten sitä. Tavoitteena on leikin kehittyminen pitkäkestoisemmaksi ja että leikki toistuisi ja jatkuisi yhä uudelleen. Työntekijät havainnoivat ja kirjaavat ylös leikin kehittymistä ja leikin kehittyessä aikuisen tuki ja läsnäolo vastaavasti vähenee.

2.4.2 Liikkuminen

Lapsi liikkuu paljon luonnostaan, aikuisten tehtävä on mahdollistaa se. Liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Liikunta luo pohjaa kaikenlaiselle oppimiselle ja sen avulla lapselle kehittyy tietoisuus omasta kehosta ja sen hallinnasta. Nykysuositusten mukaan lasten tulisikin liikkua vähintään kaksi tuntia päivässä, jotta

esimerkiksi lihaksisto ja luusto saisi tarpeeksi harjoitteita. Päiväkotivastaa tarpeesta osaltaan, mutta liikkuminen yhdessä perheen kanssa on tärkeää ja luo perustan liikunnallisen elämäntavan kehittymiselle

lapsuudesta lähtien aina aikuisikään asti.

Päiväkodissa lapsia tutustutetaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja ohjatuilla liikuntatuokioilla lapsilla on mahdollisuus harjoitella ja oppia perusliikuntataitoja. Päiväkodin omassa salissa lapsilla on mahdollisuus tavoitteelliseen ohjattuun liikuntaan. Salin monipuoliset liikuntavälineet ovat lasten käytössä myös vapaahetkillä lasten omaehtoiseen toimintaan. Läheisen Peitsarin koulun sali on päiväkotimme käytössä kerran viikossa. Päiväkodin uusittu piha tarjoaa leikkivälineineen lapsille oivan paikan vapaaseen liikuntaan ja leikkiin. Lähiympäristöstä löytyvät maastot luisteluun, hiihtoon, seikkailuun sekä vapaaseen luonnossa liikkumiseen. Uimahallissa käymme nauttimassa veden riemuista ja harjoittelemassa uimisen alkeita. Joka syksy järjestämme koko päiväkodin yhteiset olympialaiset Urheilupuistossa. Teemme yhteistyötä myös eri urheiluseurojen kanssa mm. Wisa-areena on päiväkodin käytössä sopimuksesta.

2.4.3 Tutkiminen

Tutkiva ihmettely on lapselle ominaista. Lapsen kysymyksille, ihmettelylle ja pohdinnalle on annettava mahdollisuus sekä aikaa. Tyydyttäessä uteliaisuuttaan lapsi samalla oppii uusia asioita. Aikuisen tehtävä on kuunnella, pohtia ja keskustella yhdessä lapsen kanssa. Lasta tuetaan myös omaan ajatteluun, mielikuvituksen ja ongelmanratkaisutaitojensa käyttöön.

Päiväkodin osastoissa lasten saatavilla on erilaisia materiaaleja ja välineitä, jotka herättävät lapsessa mielenkiinnon tutkimiseen ja asioiden selvittämiseen. Lapsia jaetaan tilanteen mukaan pienempiin ryhmiin ja kannustetaan omaan havainnoimiseen. Lapset ohjataan huomaamaan vuodenaikojen vaihtelut ja yhdessä tutkitaan erilaisia ilmiöitä. Teemme retkiä lähimetsään, jossa materiaalia ja ihmettelemistä riittää.

2.4.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Taide- ja kulttuurikasvatuksen avulla lapsille tarjotaan mahdollisuus monipuolisiin elämyksiin ja luovaan omaan toimintaan, jossa korostuu tekemisen ilo. Ilmapiiri oppimisympäristössä on turvallinen ja kannustava, jolloin lapsen luottamus omiin taitoihin kasvaa.

Lapsille annetaan päiväkodissa mahdollisuus ilmaista itseään luovasti omien kädentaitojensa avulla. Maalaaminen ja piirtäminen eri välineillä, leikkaaminen ja liimaaminen, muovailu ja rakentelu eri materiaaleilla jne. antavat lapselle mahdollisuuden ilmaista omaa sisäistä maailmaansa.

Musiikin maailmaan lapset pääsevät kuuntelun ja musiikin itse tuottamisen avulla. Musiikkihetkillä käytetään apuna kaikkia musiikin tuottamisen keinoja: äänenkäyttö ja laulaminen, liike ja tanssi, soittaminen ja kuuntelu. Lapset tutustutetaan erilaisiin musiikkisuuntauksiin ja lauluihin aina kansanmusiikista nykymusiikkiin. Lapset tutustuvat erilaisiin soittimiin ja pääsevät niiden avulla ilmaisemaan itseään. Lapsille annetaan mahdollisuus sekä ohjattuun että improvisoituun liikkeeseen ja tanssiin. Lapsille tarjotaan myös mahdollisuus eläytyä musiikkiin kuuntelun avulla, myös hiljaisuus on musiikkia!

Lapsia kannustetaan myös ilmaisemaan tunteitaan ja eläytymään erilaisiin rooleihin. Draaman avulla on mahdollisuus paitsi vahvistaa itsetuntoa myös vahvistaa kielellistä ilmaisua ja äänenkäyttöä sekä rohkaista fyysistä kokonaisilmaisua ja itsensä likoon laittamista. Lapsille annetaan mahdollisuus erilaisiin roolileikkeihin, nukketeatterin ja näytelmien esittämiseen sekä katsomiseen.

Oman luovan toiminnan lisäksi lapsille tarjotaan mahdollisuus taiteen nauttimiseen myös muiden esittämänä. Tutustumme lasten kanssa esimerkiksi taidemuseon näyttelyihin sekä osallistumme erilaisiin työpajoihin. Taidemuseosta on mahdollisuus myös lainata päiväkodille erilaisia näyttelyitä ja työpajoja. Käymme katsomassa teatterin sekä eri harrasteryhmien esittämiä näytelmiä. Musiikillisia elämyksiä saamme kaupungissa järjestettävissä erilaisissa konserteissa.

2.5 Sisällölliset orientaatiot

Lapsen varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt rakentuvat seuraavien orientaatioiden muodostaman kokonaisuuden varaan:

- matemaattinen orientaatio
- luonnontieteellinen orientaatio
- historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio
- esteettinen orientaatio

- eettinen orientaatio
- uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Orientaatio käsitteellä tarkoitetaan sitä, että tarkoituksena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten valmiuksien hankkiminen, joiden avulla lapsi pikku hiljaa pystyy ymmärtämään ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä. Kulloisenkin orientaation sisältö valitaan ja muokataan aina tilannekohtaisesti lapsen kehitystaso huomioon ottaen. Eri orientaatioiden aiheet ja sisällöt liitetään lasten lähiympäristöön, arkeen ja konkreettisiin kokemuksiin niin, että lapset voivat itse tehdä asioista havaintoja ja muodostaa omia käsityksiä. Varhaiskasvatuksessa lapsi ei opiskele eikä suorita eri oppiaineita, vaan orientaatiot muodostavat kasvattajille kehyksen jonka puitteissa he tarjoavat lapsille mahdollisuuden kasvaa ja kehittyä tasapainoisesti. Kieli on olennaisen tärkeä elementti kaikissa kasvatus-, hoito- ja opetustilanteissa ja siksi se kuuluu olennaisena osana kaikkiin orientaatioihin.

Matemaattinen orientaatio

Matemaattinen orientaatio perustuu suljetussa käsitejärjestelmässä tapahtuvaan vertaamiseen, päättelyyn ja laskemiseen. Näitä valmiuksia harjoitellaan erilaisissa arkielämän tilanteissa leikinomaisesti lapsille tuttujen ja heitä kiinnostavien esineiden ja välineiden avulla.

Matemaattisessa orientaatioissa harjoitellaan matemaattisia peruskäsitteitä ja tavoitteena on myönteinen asenne matematiikkaa kohtaan.

- ◆ numerot ja numerovastaavuus
- ◆ geometriset peruskäsitteet: kolmio, neliö, ympyrä
- ◆ vertailu: enemmän, vähemmän, yhtä paljon
- ◆ rakentelu
- ◆ luokittelu
- ◆ aika: vuodenaika, kuukaudet, viikompäivät
- ◆ avaruudelliset suhteet: alla, päällä, takana, edessä.

Luonnontieteellinen orientaatio

Havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla syvennyttään elollisen luonnon ilmiöihin. Lapselle annetaan mahdollisuus omakohtaisesti kokemuksiin luonnosta ja ympäristöstä. Hänessä kasvaa kunnioittava ja myönteinen suhtautuminen ympäristöönsä.

- ◆ vuodenaikojen vaihtelu
- ◆ lähiympäristö: rakennettu ja rakentamaton ympäristö
- ◆ kotiseutu ja sen kulttuuri

Fyysinen ja motorinen kehitys

Liikunnan tarkoitus on tuottaa iloa, virkistystä ja elämyksiä. Liikunta edistää monipuolisesti lapsen kokonaiskehitystä, hyvinvointia, terveyttä ja kuntoa.

- ◆ perusliikunta
- ◆ välineliikunta
- ◆ voimistelu
- ◆ yleisurheilu
- ◆ hiihto
- ◆ luistelu
- ◆ uinti
- ◆ suunnistus
- ◆ pyöräily
- ◆ musiikkiliikunta

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio

Historiallis-yhteiskunnallisessa orientaatiossa tutustutaan lasten kanssa yhdessä menneeseen aikaan. Lasten vanhemmat ja isovanhemmat osaltaan johdattelevat lapset menneisiin tapahtumiin kertomusten ja esineiden avulla. Näin lähiympäristön ja kotiseudun kohteet ja nähtävyydet saavat aikaulottuvuuden ja tietyn merkityksen lasten elämässä. Samalla tutustutaan myös nyky-yhteiskunnan toimintaan.

Peitsarin päiväkodin "kummivanhainkotina" toimii lähistöllä oleva Pappilanpuiston palvelutalo. Päiväkotiryhmät vuorollaan vierailevat säännöllisesti ilahduttamassa vanhuksia ja tutustumassa eri-ikäisiin ihmisiin.

Esteettinen orientaatio

Esteettinen orientaatio on laaja ja sen avautuu lapselle havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja itse luomisen avulla. Orientaation kohteista syntyy lapselle kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, tyylin, jännityksen ja ilon kautta omakohtaisia kokemuksia.

- ◆ taide ja kulttuuri
- ◆ kädentaidot
- ◆ musiikki

◆ draama

Päiväkodissa järjestetään paljon myös omia esityksiä ja juhlia. Päiväkodin yksi kantava ajatus onkin hauskanpito sekä lasten että aikuisten kesken. Kaikki paneutuvat juhliin ja muihin esityksiin täysillä ja myös aikuiset laittavat itsensä likoon.

Jokaiselle päivänsankarille vuorollaan järjestetään myös juhlat päiväkodilla.

Juhlapöytä koristellaan kauniisti ja lauletaan ja leikitään yhdessä. Päivänsankaria muistetaan onnittelukortilla ja hän saa valita itselleen lahjan synttärikorista. Lapset voivat tuoda päiväkotiin myös pientä omaa tarjottavaa juhlaansa kunniaksi.

Eettinen orientaatio

Eettinen kasvatusta sisältyy kaikkeen toimintaan lasten kanssa. Sen tehtävänä on perusturvallisuuden luominen sekä auttaa lasta kasvamaan tasapainoiseksi yksilöksi. Yhdessä etsitään turvallisia rajoja ja opetellaan yhteiselämää muiden kanssa sääntöineen ja oikeuksineen.

Joka syksy päiväkodissa luodaan lasten kanssa yhdessä päiväkodin säännöt, joita lapset sitoutuvat noudattamaan omalla allekirjoituksellaan.

- ◆ elämää kunnioittava perusasenne
- ◆ myönteinen suhtautuminen toisiin ihmisiin ja kulttuureihin
- ◆ ihmisten erilaisuuden hyväksyminen
- ◆ työn kunnioittaminen
- ◆ oikean ja väärän, hyvän ja pahan erottaminen
- ◆ vastuun ottaminen sekä omasta että ryhmän toiminnasta
- ◆ hyvät käytöstavat
- ◆ suhtautuminen epäonnistumisiin osana elämää
- ◆ itsehillinnän harjoittaminen
- ◆ hyvä ystävyys

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Uskonnollis-katsomuksellisessa kasvatuksessa kunnioitetaan perheen toiveita. Lapsille välitetään juhlapyyhiin liittyviä tapoja ja annetaan tilaa lapsen uskontoon liittyville kysymyksille. Tarjotaan myönteisiä ja turvallisia kokemuksia sekä mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn.

- ◆ kirkkovuoden juhlien kristillinen sisältö ja niihin liittyvät suomalaiset tavat
- ◆ hengelliset laulut ja virret
- ◆ Raamatun kertomukset
- ◆ yhteistyö seurakunnan kanssa

Sisällölliset orientaatiot on muotoiltu oppiaineita laaja-alaisemmaksi. Myöskään esiopetuksessa ei ole oppiaineita. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käsitellään esiopetuksen keskeisiä sisältöalueita. Varhaiskasvatuksen sisällöllisistä orientaatioista muodostuukin luonnollinen jatkumo esiopetuksen keskeisiin sisältöalueisiin (liite 2)

3. YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA

3.1 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmilla on ensisijassa vastuu ja oikeus oman lapsensa kasvattamisessa ja heillä on myös paras tuntemus lapsestaan. Henkilöstöllä on koulutuksen antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisessa.

Lapsen aloittaessa hoitosuhteen päiväkodissamme nimetään hänelle ja perheelle ns. kasvatuskumppani ryhmän kasvatushenkilöistä. Kasvatuskumppani toimii tiiviisti perheen kanssa hoitosuhteen alkuvaiheessa. Lapsen kotiuduttua ryhmään kasvatuskumppanin rooli vähenee ja muuttuu muotoaan. Kaikki osaston kasvatushenkilöt ovat samalla tavalla vastuussa kaikkien lasten hoidosta ja kasvatuksesta, joten vanhemmat voivat kääntyä kenen tahansa osaston työntekijän puoleen tarvittaessa. Kasvatuskumppanuus koskee alle 5-vuotiaita uuden hoitosuhteen aloittavia lapsia.

Kasvatuskumppani ottaa yhteyttä perheeseen ennen hoitosuhteen alkua ja sopii vanhempien kanssa tutustumiskäynnin päiväkotiin ilman lapsia. Tämän jälkeen lapsi tutustuu päiväkotiin yhdessä vanhempansa kanssa, jotka myös esittelevät lapselle hänen kasvatuskumppaninsa. Kasvatuskumppani tutustuttaa sitten lapsen hoitoryhmään ja toisiin lapsiin. Työvuorot pyritään järjestämään niin, että kasvatuskumppani on vastaanottamassa lapsen aamuisin kahden ensimmäisen hoitoviikon ajan.

Tapanamme on, että kasvatuskumppani vieraillee lapsen kodissa hoitosuhteen alkuvaiheessa. Vierailun tarkoitus on nähdä lapsi hänen omassa kasvuympäristössään ja sitä kautta oppia tuntemaan ja ymmärtämään lasta paremmin. Kasvatuskumppani järjestää alkusyksystä vanhempien kanssa keskusteluhetken päiväkodilla, jossa käydään läpi lapsen taidot ja tehdään yhdessä lapselle yksilöllinen

varhaiskasvatussuunnitelma. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan keväällä uudessa tapaamisessa.

Jokaiselle lapselle tehdään päiväkodilla oma varhaiskasvatussuunnitelma (liite 3). Esikoululaisille tehdään oma esiopetuksen oppimissuunnitelma. Kasvatuskumppani ja vanhemmat keskustelevat syksyisin ja keväisin. Vanhemmat kertovat omista havainnoistaan lapsen kehitykseen liittyen ja kasvatuskumppani vastaavasti havainnoista päiväkodissa. Näiden keskustelujen pohjalta lapselle laaditaan tavoitteet ja mietitään toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Keskustelut kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka siirtyy lapsen mukana hoitopaikasta toiseen ja toivottavasti aina opettajalle asti lapsen aloittaessa koulunsa. Päiväkodissamme jokaisella osastolla on myös omat blogisivut, joilta vanhemmat voivat käydä seuraamassa lapsensa toimintaa päiväkodissa.

3.2 Muu yhteistyö perheiden kanssa

Koko päiväkodin toiminta on avointa kaikille eli vanhemmat ovat tervetulleita seuraamaan toimintaamme milloin se heille parhaiten sopii. Kuulumisia lapsen päivänkulusta ja muista asioista vaihdetaan päivittäin aamulla ja iltapäivällä hakutilanteissa. Aamulla lapsen tuontitilanteessa toivoisimme, että vanhemmat saattaisivat lapsen sisälle asti, jotta myös henkilökunta näkisi tuojan ja voisi tarvittaessa vaihtaa kuulumisia.

Syksyllä järjestämme koko päiväkodin yhteisen vanhempainillan, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus nähdä koko päiväkodin henkilökunta yhdessä. Myöhemmin osastot järjestävät omia iltatilaisuuksia vanhemmille ja koko perheelle. Joka syksy olemme järjestäneet suosituksen koko päiväkodin yhteisen soppalenkin, jolloin perheenjäsenet yhdessä kiertävät pururadan ja suorittavat pieniä tehtäviä. Lenkin jälkeen koko perhe voi ruokailla päiväkodilla. Joka osastolla järjestetään lisäksi joulu- ja kevätjuhlat.

Toivomme, että vanhemmat aktiivisesti tuovat esille omia toiveitaan ja ehdotuksiaan toimintamme suhteen. Myös kaikenlainen palaute toiminnastamme on ensiarvoisen tärkeää. Mikkelin kaupungissa suoritetaan joka kolmas vuosi tyytyväisyyskysely sekä vanhemmille että lapsille. Päiväkotimme on tehnyt väli vuosina lisäksi oman lyhyemmän kyselyn perheille.

4. ERITYINEN TUKI VARHAISKASVATUKSESSA

4.1. Tuen tarve ja sen arviointi

Lapsen tuen arvioinnin lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on vanhempien ja kasvatushenkilöstön havaintojen yhteinen tarkastelu tai lapsella aiemmin todettu erityisen tuen tarve. Erityiskasvatus kuuluu luontevaksi osaksi päivähoidtoa. Päiväkodissamme on eri ikäisiä lapsia, jotka voivat tarvita erityistä tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen tai tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla eri pituisia aikoja.

Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on vanhempien ja kasvatushenkilökunnan yhteinen näkemys tuen tarpeesta. Tarve arvioidaan vanhempien kanssa käytävien keskustelujen pohjalta. Apuna arvioinnissa voidaan käyttää varhaiskasvatukseen liittyviä arviointimenetelmiä ja käytänteitä; esimerkiksi päivähoidon keskustelulomake, 4- ja 5-vuotiaan kehityspiirteiden havainnointilomake. Kaikille päivähoidossa oleville lapsille tehdään yhdessä vanhempien kanssa 4-vuotiaan ja 5-vuotiaan arviointi, joka kulkee vanhempien mukana neuvolaan ja takaisin päiväkotiin säilytettäväksi. Tarvittaessa lapselle tehdään henkilökohtainen toiminta- ja kuntoutussuunnitelma (liite 4).

Tuen tarpeen arvioinnissa käytetään apuna päivähoidon erityistyöntekijöitä. Mikkelissä on voimassa alue-elto malli eli päivähoidto on jaettu viiteen moduliin ja jokaisella modulilla on oma kiertävä erityislastentarhanopettajansa (kelto). Meidän päiväkotimme kuuluu moduli kahteen ja keltomme on Marketta Laaksometsä. Marketta vieraillee päiväkodissamme keskiviikkoisin ja tekee yhteistyötä henkilökunnan ja vanhempien kanssa. Kelto on tarvittaessa vetänyt päiväkodissamme erityistä tukea tarvitseville lapsille ns. Kili-kerhoa (kieli- ja liikuntakerho). Lasten puheen kehityksen arvioinnissa saamme konsulttiapua päivähoidon puheterapeutti Leena Lehtoselta. Leena käy päiväkodilla tarvittaessa, mutta vanhemmat voivat viedä lapsia hänen toimistoonsa saamaan puheen kehitykseen liittyvää tukea.

Tuen tarpeen arvioinnissa käytämme apuna myös erilaisia asiantuntijatahoja; neuvolan terveydenhoitaja, lasten ja nuorten tukiyksikön psykologi, sosiaalityöntekijät jne. Lapsen tuen tarpeen arviointiin osallistuvista työntekijöistä sovitaan aina etukäteen yhdessä vanhempien kanssa.

4.2 Erityisen tuen toteuttaminen ja varhaiskasvatuksen tukitoimet

Lapsen tarvitsema erityinen tuki aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tuki järjestetään pääsääntöisesti siinä hoitopaikassa, missä lapsi on. Lapsi toimii ryhmänsä jäsenenä muiden lasten kanssa ja hänen tuen tarpeensa huomioidaan ko. ryhmässä. Lapselle laaditaan hänen kehitystään tukevat henkilökohtaiset tavoitteet, jotka ohjaavat lapsen kanssa toteutettavaa toimintaa. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti.

Ryhmäkoon alennus, avustaja ryhmässä tai lapsen henkilökohtainen avustaja ovat niitä tukitoimenpiteitä, joita päiväkodissa voidaan toteuttaa. Peitsarin päiväkodissa toimii ns. pienkuntoutusryhmä, jossa ryhmän lapsimäärä on rajattu 13-15 lapseen. Näin pystymme paremmin antamaan lapsille yksilöllistä ohjausta. Pienkuntoutusryhmä määritellään aina tarpeen mukaan ja toimintakaudeksi kerrallaan.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen siirtyessä toiseen hoitopaikkaan, esiopetukseen tai kouluun, järjestää lähettävä taho lasta koskevista asioista siirtopalaverin, johon osallistuvat vastaanottava taho, vanhemmat sekä tarvittavat asiantuntijat.

5. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN ERÄITÄ NÄKÖKOHTIA

5.1 Verkostoyhteistyö

Verkostoyhteistyötä tehdään varhaiskasvatuksen linjausten mukaisesti koko laajan lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa. Yhteistyön yhtenä tärkeimpänä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen riskitilanteissa. Yhteistyöhön sosiaalitoimen palvelujen kanssa on olemassa ennalta sovitut lapsen etua palvelevat yhteistyökäytännöt

5.2 Hoitopolku

Mikkelissä toteutetaan moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on ennalta ehkäisevä työ ja lapsen hyvinvoinnin turvaaminen perheen ja lapsen arjessa. Tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen (varpu) riskitilanteissa. Tässä työssä ovat mukana perhe, neuvola ja muu terveydenhuolto, päivähoito ja sosiaalityö.

Ongelmien ennalta ehkäisy ja niiden ratkaisu kuuluu kaikille lapsen arjessa mukana oleville tahoille ja se perustuu seurantaan. Seuranta tehdään kodin lisäksi esimerkiksi neuvolassa eri ikä-vaiheissa suoritetuissa tarkastuksissa ja päiväkodissa päivittäisen toiminnan puitteissa. Kerääntynyt tieto siirtyy lapsen mukana hoitopolkuna toimijalta toiselle, esimerkiksi neuvolasta päivähoitoon, perhepäivähoidosta päiväkotiin ja päiväkodista kouluun. Vanhemmat ovat mukana kaikissa vaiheissa ja toiminnan periaatteena on yhteisvastuullinen kasvatuskumppanuus.

Teemme yhteistyötä neuvolan, sosiaalityön ja päiväkodin välillä säännöllisesti kokoontumalla vähintään kaksi kertaa vuodessa ns. aluevarpu-palavereihin. Palaverissa käsitellään akuutteja asioita sekä keskustellaan yleisistä yhteistyöhömmä liittyvistä asioista.

Vuonna 2008 voimaan astunut lastensuojelulaki (5 § 25) velvoittaa meidät päiväkodin työntekijöinä ottamaan välittömästi yhteyttä kunnan sosiaalihuollosta vastaavaan toimielimeen, jos huomaamme työssämme jonkin lapsen kohdalla tekijöitä, jotka edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Päiväkodin työntekijät voivat käyttää työssään apuna ns. Huolen vyöhykkeet-asteikkoa (liite 5), Käsikirjaa varhaiseen tukemiseen, Käsikirjaa perheväkivaltaan sekä alan asiantuntijoita.

5.3 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset päiväkodissa

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten varhaiskasvatuksessa päiväkodissamme huomioidaan lasten yksilölliset kieleen ja kulttuuriin liittyvät tarpeet. Erilaisten lasten toimiminen yhdessä lisää luonnollisella tavalla suvaitsevaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten oman identiteetin vahvistamista sekä äidinkielen kehitystä tuetaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Lapset opettelevat suomen kieltä luonnollisissa arkitilanteissa leikin ja toiminnan avulla vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Lisäksi järjestämme kielikerhoja ja ohjattuja pienryhmiä (Kili-kerho).

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman osana tehdään suomi toisena kielenä (S2)-suunnitelma, joka tehdään kolmevuotiaasta alkaen yhdessä erityislastentarhanopettajan kanssa. Teemme yhteistyötä myös pakolaistoimiston, monikulttuurikeskus Mimosan sekä mamu-opettajan kanssa. Tarvittaessa saamme heiltä apua mm. tulkkipalveluina.

6. MUUT YHTEISTYÖTAHOT

6.1 Lähikoulut

Peitsarin päiväkoti on tehnyt monen vuoden ajan tiivistä yhteistyötä lähikoulujen kanssa. Käytössämme on mm. kerran viikossa Peitsarin koulun liikuntasali. Esikoululaisilla on pajatoimintaa säännöllisesti toimintavuoden aikana sekä Peitsarin että Lähemäen koulujen ensimmäisten luokkien kanssa. Vierailemme myös puolin ja toisin erilaisissa juhlissa ja muissa tilaisuuksissa.

Teemme tiivistä yhteistyötä opettajien kanssa myös mm. keskustelemalla keväisin koulunsa aloittavista esioppilaista sekä mielellämme kuulemme opettajilta syksyllä koulunsa aloittaneiden kuulumisia.

6.2 Seurakunta

Seurakunnan työntekijä käy pari kertaa toimintakautena pitämässä päiväkodilla pyhäkoulua. Osallistumme säännöllisesti pääsiäisenä ja jouluna seurakunnan järjestämiin tapahtumiin. Ohjelmaan kuuluvat myös esimerkiksi kirkkorakennukseen tutustuminen ja esikoululaisilla keväisin kirkkokonsertti.

Otamme toiminnassamme huomioon eri uskontoon kuuluvat lapset ja he eivät osallistu vanhempien niin halutessa seurakunnan järjestämään toimintaan.

6.3 Kulttuuri-, liikunta ym. tahot

Päiväkotimme osallistuu vuosittain erilaisiin kulttuuritapahtumiin kuten teatteriesitykset, konsertit, yms. Joissakin tapauksissa joudumme keräämään vanhemmilta osan lippumaksuista. Kulttuurikameli toimii päivähoidon ja kulttuuritoimen yhteistyönä. Se tarjoaa jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle mahdollisuuden päästä matkalle kulttuurin maailmaan, joka jatkuu myöhemmin koulussa Kulttuuripolkuna. Lisätietoja löytyy Kulttuurikamelin www-sivuilta: <http://sites.google.com/site/mikkelinkulttuurikameli>.

Järjestämme joka syksy päiväkodin omat olympialaiset urheilupuistossa. Kaikki osallistujat palkitaan. Erilaiset ulkopuoliset tahot esimerkiksi Esli järjestävät pyydettäessä päiväkodilla erilaisia liikuntatapahtumia.

6.4 Päiväkodissa toteutetut projektit

Päiväkotimme on ollut mukana Luustoisien perhe-projektissa toimintavuosina 2006-07. Projektin vetäjänä toimi Osteoporoosiliitto. Projektin tavoitteena oli aktivoida 3-6-vuotiaita lapsia ja heidän vanhempiaan omaksumaan liikunnalliset ja terveet elämäntavat, jotka säilyvät läpi elämän. Tavoitteena oli antaa perustietoutta lasten luuston terveestä kasvusta ravinto- ja liikuntatietouden avulla.

Henkilökuntaamme oli aiheeseen liittyvässä koulutuksessa ja toteutimme projektin tavoitteita monipuolisesti koko talossa. Projektista saamamme tieto on jäänyt elämään pysyvästi toimintaamme ja pyrimme jakamaan tietoutta terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutuksesta lasten luuston kehitykseen vuosittain uusille ja vanhoille lapsille ja heidän perheilleen.

Olemme olleet toimintavuonna 2007 mukana projektissa, jonka puitteissa olemme tehneet päiväkodin käyttöön käsikirjan aiheesta Perheväkivalta, lapset ja päiväkodin henkilökunta. Käsikirja on tarkoitettu työntekijöiden tueksi heidän hoitaessaan kotonaan väkivallasta kärsiviä lapsia. Projektin vetäjänä ja kouluttajana toimi Eero Pyykkö.

7. LAADUN ARVIOINTI TOIMINNASSA

Mikkelin kaupungissa arvioidaan päivähoidon laatua joka kolmas vuosi tehtävällä laatukselyllä. Viimeisin kysely on tehty keväällä 2009. Kysely tehdään päivähoidon asiakkaille (lapset sekä vanhemmat) sekä päivähoidon työntekijöille. Apuna työssä käytetään laadunarviointiohjelmaa Tutki, arvioi ja kehitä (TAK). Välivuosina olemme

tehneet päiväkodin oman laatukselyn perheille. Molempien kyselyiden tulokset arvioidaan ja käsitellään päiväkodissa ryhmittäin sekä koko päiväkodin toimintaa koskien.

Päiväkodin toimintaa ohjaamaan laaditut tulokortit arvioidaan säännöllisesti henkilökunnan kesken toiminnan alkaessa syksyllä sekä kevättalvella. Tulokortit ohjaavat toimintaamme sekä helpottavat työmme arviointia ja kehittämistä.

Päiväkodin johtaja käy vuosittain kehityskeskustelut jokaisen päiväkodin työntekijän kanssa. Keskustelussa työntekijä yhdessä esimiehen kanssa arvioi mennyttä ja suunnittelee tulevaa. Samoin mietitään työntekijän omaa jaksamista sekä mietitään jokaiselle työntekijälle oma kehitystehtävä, jonka kehittämiseen työntekijä sitoutuu toimintakauden aikana. Päiväkodin johtaja käy vastaavan keskustelun oman esimiehensä kanssa.

Päiväkodissa järjestetään viikoittain henkilökunnan viikkopalaveri, jossa johtaja tiedottaa uusista päivähoitoa koskevista asioista, keskustellaan päiväkodin toimintaan liittyvistä asioista, arvioidaan toimintaa ja suunnitellaan tulevaa. Jokaisesta palaverista tehdään muistio, joka jokaisen palaveriin pääsemättömän työntekijän on velvollisuus lukea.

Kokoonnumme tarvittaessa myös iltaisin päiväkodille yhteisiä koulutuksia, kehittämistehtäviä tms. varten. Lisäksi jokaisella työntekijällä on oikeus pyytää ns. pysäkki-iltaa, jos on asioita joita pitäisi kaikkien työntekijöiden kesken käsitellä.

Lähteet: Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2008 (Vasu)
Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Stakes oppaita 56, 2003